

Любопитството е в основата на просвещаването, а просветителската мисия на периодичния печат е в разширяването на кръгозора на читателите, в конструирането на „познавателни схеми“. Политически ориентираното любопитство на българина е многопластово и всеобхватно. Поради естеството на медийната територия, върху която избуява възрожденското любопитство, то на практика е „споделено“ любопитство, ежедневно (или по-скоро ежеседмично) любопитство на вестникари и публика, ритуално любопитство на общността и на индивида едновременно. Класическата интродуктивна реплика „*Привеждаме/споменаваме това сведение само за любопитство*“, понякога съпровождана с колебливи нотки на съмнение или с демонстративно (но с протоколна двуличност) разграничение на редакцията от съдържанието на информацията, е и най-често срещаната словесна формула, която служи за умело въвеждане в забранения и опасен свят на политическите потайности. В своя евристично-философски аспект „любопитството“ на възрожденския ни печат видимо се раздвоява между:

- извличането на свръхтипичното, закономерното, търсейки опора в правилото, стереотипизацията, генерализацията и проявите на рационалността, които придават стабилност на собствените представи и ориентационни схеми;

- осветляването на извънмерното, ирационалното, любопитното, изключението, в основата на които често прозират проявите на колективния фатализъм и провиденциализъм. Колкото и несъвместими да са, двете посоки на възрожденския политически светоглед всъщност взаимно се допълват, както предполага „диалектиката на всяко непасивно общуване“ (Ил. Конев).

Обширната политическа информационна среда на българите е продуктивна основа за **политическа социализация**, която пък е ключова детерминанта на политическото поведение на хората. Именно там виждат просветната си мисия вестниците: „...*Вестникът ни ще бъде вестник съществено политически. Добър избор от съвременните събития било по вътрешната, било по външната политика във всичкото ѝ пространство ще бъде обикновената храна, която ще даваме на читателите си. Българският ум ще узрее и ще се развие още по-добре, когато, от една страна, му се излага редовно и точно вървежът на обществените дела в Държавата, от която сме част и за съдбината на която се най-много интересуваме, а от друга страна, се опознава в същото време и с по-важните политически приключения, които особено занимават образованият свят.*“ („Цариград“, в. „Век“, бр. 1, 12 януари 1874, с. 2).

На полето на вестника цялата политическа материя се проектира през груповата призма на възприятието, чрез колективните представи на „въображаемата